

[Typ hier]

DOELENNOTITIE

PLATFORM ACCT KETENTAFEL Digitale Cultuur

***Platform Arbeidsmarkt Culturele en Creatieve Toekomst
FairPACCT, Programma Stimuleren van betere arbeidsvoorwaarden en collectieve
afspraken in de culturele en creatieve sector***

*Noud van de Rhee, Programmamanager
Jet Parent, Programmasecretaris*

*Startbijeenkomst: 11 mei 2023
Doelennotitie: 6 juli 2023*

[Typ hier]

Doelennotitie ketentafel Digitale Cultuur

De ketentafel Digitale Cultuur van de stichting Platform Arbeidsmarkt Culturele en Creatieve Toekomst (ACCT), bestaande uit (vertegenwoordigers van) werkenden, werkverleners, intermediairs, kennisinstituten/deskundigen en vakopleidingen zal onderstaande doelennotitie spoedig vaststellen.

Overwegingen

De Fair Practice Code (FPC) is in 2017 door het veld gepresenteerd als een gedragscode voor ondernemen en werken in de culturele en creatieve sector op basis van vijf kernwaarden: solidariteit, diversiteit, vertrouwen, duurzaamheid en transparantie. De FPC functioneert als een paraplu voor regelingen en richtlijnen ter verbetering van het verdienvermogen en ontwikkelingsperspectieven. Uitgangspunt hierbij is: fair pay, fair chain en fair share. Dat wil zeggen dat iedereen onder eerlijke omstandigheden en tegen een redelijke vergoeding kan werken.

Het Programma 'Verbetering arbeidsvoorwaarden en collectieve afspraken' bij Platform ACCT (fairPACCT) ontvangt vanaf november 2021 OCW-subsidie om de FPC met de sector nader te concretiseren.

De sociale dialoog per (deel)sector binnen het programma fairPACCT wordt gevoerd via een ketentafel van in beginsel 12 personen met als samenstelling: werkenden, werkverleners, intermediairs, kennisinstituten/deskundigen en vakopleidingen. Dit gebeurt eventueel onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. Een ketentafel vergadert gedurende een jaar 6 keer tegen vergoeding om stappen te zetten richting collectieve afspraken en praktijkinstrumenten te ontwikkelen. In die periode kan desgewenst een breder panel en/of een klankbordgroep van deskundigen en/of financiers raadplegen. Ook kan er nader onderzoek worden uitgezet naar de concretisering van praktijkinstrumenten.

Ontwerp, waarbinnen digitale cultuur één van de drie hoofdcategorieën is, is in overleg met het ministerie van OCW aangewezen als een deelsector met veel noden en wensen qua arbeidsvoorwaarden en werkomstandigheden, die een snelle aanpak vergt.

HTH Research heeft in maart 2021 het rapport 'Betere Arbeidsvoorwaarden en Werkomstandigheden in de Culturele en Creatieve Sector. Een voorstel voor vervolgstappen 2021-2024' gepresenteerd. De deelsector ontwerp is geanalyseerd middels rondetafelgesprekken met ontwerpers, gesprekken met onderzoeksbegeleidende experts van de BNO en relevantie documentatie. Aanbevelingen voor te ontwikkelen praktijkinstrumenten vanuit HTH Research aan Platform ACCT met betrekking tot het verbeteren van de arbeidsvoorwaarden en werkomstandigheden binnen de deelsector ontwerp, zijn:

- Maak een benchmark met daarin een bandbreedte aan tarieven die ook openbaar kunnen worden gemaakt.
- Stel een basisstuk op waarin de waarde van creativiteit centraal staat en wijze waarop vormgevers deze waarde kunnen verzilveren.

[Typ hier]

- Maak een handleiding waarin duidelijk wordt welke posten je als ontwerper in een tarief moet meenemen en hoe je deze kan berekenen.
- Meer inzetten op de begeleiding/coaching van (jonge) ontwerpers op zakelijk vlak.

In overleg met het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie (SCI), mede-initiator van de ketentafel Ontwerp, is geconstateerd dat de aanbevelingen van HTH Research voor een deel van de sector nog te hoog gegrepen is. Om eerst een beter inzicht te kunnen geven in de bestaande arbeidsvoorwaarden in de deelsector ontwerpen hebben Platform ACCT en het SCI de samenstelling van een set informatiebladen gefaciliteerd. Deze zogeheten factsheets zijn in oktober 2022 gemaakt door Martijn Arnoldus van Social Finance Matters.

- Factsheet 1 omvat een overzicht van bestaande wetgeving, cao's, richtlijnen en andere tools met tarieven die relevant zijn voor de ontwerpsector.
- Factsheet 2 besteedt aandacht aan hoe je een tarief of loonbedrag opbouwt, daarbij rekening houdend met zaken als eigen administratie, pensioenopbouw, arbeidsongeschiktheid, rechtenkwesies en scholing.
- Factsheet 3 biedt een overzicht van de verschillende situaties of contexten waarin beloningen voor ontwerpers kunnen verschillen.
- Factsheet 4 schetst de aandachtspunten voor het vervolgesprek over de beloning in de ontwerpsector, zoals effectieve afstemming rond collectieve afspraken en de wenselijkheid en haalbaarheid van minimumtarieven.

Social design bureau Buitengewone Zaken maakte drie prototypes van tools met betrekking tot de behoeften van ontwerpers ten aanzien van tariefbepaling en tariefrichtlijnen. Bij het maken van een tarievenrichtlijn door de ketentafel kunnen deze prototypes als hulpmiddel of leidraad dienen.

1. Calculator basisuurtarief; rekentool die op basis van het aantal arbeidsuren, bedrijfskosten en arbeidskosten een uurtarief berekent
2. Vergelijking met anderen; een verzameling van data over het uurtarief van makers in het veld ten opzichte van hun ervaring en expertise
3. Overwegingen projecttarief; een tekstueel overzicht van aspecten, zoals tijdsduur en locatie, die je mee kunt nemen in de tariefopbouw van je projecttarief

Gremia

Het proces voor de digitale cultuursector wordt binnen Platform ACCT als volgt ingericht:

1. Ketentafel

Er is een ketentafel van in beginsel 13 personen die aantoonbare affiniteit hebben of in verbinding staan met de digitale cultuursector. De samenstelling is als volgt: vier werkenden, twee werkverleners, vier intermediairs, twee deskundigen/kennisinstituten, één vakopleiding. De ketentafel staat onder leiding van een voorzitter en ter begeleiding zijn er een secretaris vanuit Platform ACCT plus een notulist. Bij aanvang neemt programmamanager Noud van de Rhee de rol van voorzitter op zich, mogelijk wordt deze rol op termijn door een derde, onafhankelijke persoon vervuld.

[Typ hier]

2. Ervaringspanel

De ketentafeldeelneemers raadplegen en informeren zelf hun achterban. Daarnaast kan desgewenst via Platform ACCT een ervaringspanel worden geraadpleegd over de voorstellen voor de praktijkinstrumenten van de ketentafel. Dit panel kan bestaan uit leden/vertegenwoordigers vanuit landelijke verenigingen/organisaties van werkenden, werkverleners, bemiddelaars en vakopleidingen. Zij kunnen ook worden geraadpleegd via vakcongressen.

3. Klankbordgroep

Een klankbordgroep bestaat uit financiers en extern deskundigen. Bij financiers gaat het bijvoorbeeld om cultuurfondsen en overheden. Bij extern deskundigen gaat het om wetenschappers en vertegenwoordigers van landelijke en provinciale kennisinstellingen. Een klankbordgroep kan worden geformeerd om de waarde van ontwikkelde praktijkinstrumenten te valideren en om te kunnen adviseren over de borging ervan.

4. Ambassadeurs

Het blijkt van nut om conform de sport enkele aansprekende ambassadeurs te zoeken die de bevindingen en praktijkinstrumenten van de ketentafel toegankelijk en aanvaardbaar maken voor een algemeen publiek. De namen van kandidaten worden door de Ketentafel vastgesteld.

Definiëring sector

Tijdens de ketentafelbijeenkomst op donderdag 29 juni 2023 is door de ketentafeldeelneemers besloten om de digitale cultuursector als volgt te definiëren:

“Digitale cultuur is een creatieve discipline waarbij het gaat om een divers en interdisciplinair veld. De presentatievormen en media binnen de deelsector betreffen video, licht, geluid, geur, trillingen, games, screen-based media en interactie, interactieve fysieke games, performance, installaties, etc. Daarbij worden meerdere zintuigen aangesproken, het werk is om te zien, te horen, te ruiken, te voelen en/of te proeven.”

Kenmerkend is dat er niet slechts gebruik wordt gemaakt van technologie, maar dat de maker zich kritisch en onderzoekend opstelt ten opzichte van technologie. In deze sector wordt onze digitale samenleving bevraagd en worden nieuwe en andere perspectieven ontwikkeld. Onderzoek, experiment en innovatie staan centraal.

Digitale Cultuur kent de volgende subdisciplines: Art-Science, Audiovisueel, Biohacking, Coding, Databases, Digital Fabrication, Digital storytelling, Games, Hacking, Interactieve Kunst, Online Media, Performance, Postdigital, Productontwikkeling.”

In communicatie-uitingen zal ook de beknopte definitie worden toegepast:

“In de digitale cultuur wordt, door artistiek en creatief werk, onze digitale samenleving bevraagd en worden nieuwe en andere perspectieven ontwikkeld. Onderzoek, experiment en innovatie staan centraal.”

[Typ hier]

Doelen ketentafel

Doelen korte termijn (mei 2023 – mei 2024):

1. Praktijkinstrumenten

1.1 | Het opstellen van een handleiding inclusief normering en richtbedragen waarin de tariefopbouw van makers uiteen wordt gezet. Hierbij is het van belang om alle facetten van de beroepspraktijk mee te nemen: voorbereidingstijd, reistijd, oefentijd, installatietijd, soundcheck, etc. Ook alle fasen van het maakproces worden opgenomen in de handleiding. Dit heeft betrekking op het principe dat makers in de digitale cultuursector vaak producent tot performer zijn. Ook geeft de handleiding inzicht in persoonlijke levenskosten en beroepskosten van de maker. Zo omvat de handleiding alle aspecten die van invloed zijn op het tarief, dan wel de waarde van het product. Om een kader te creëren voor de handleiding, wordt allereerst benoemd wat digitale cultuur inhoudt.

1.2 | Het maken van een tarievenrichtlijn inclusief bandbreedtes (minimumtarief/starttarief), geplaatst in een brede maatschappelijke context.

1.3 | Het ontwikkelen van een cao met arbeidsvoorwaarden of een soortgelijk document dat bepaalt wat de hoogte van beloning en/of invulling van andere arbeidsvoorwaarden en werkomstandigheden moeten zijn voor werkenden, op basis van een inventarisatie van referentie-cao's.

1.4 | Het opstellen van een handleiding voor werkenden en werk- en opdrachtgevers voor (transparant) onderhandelen over arbeids- en contractvoorwaarden en werkomstandigheden, met toelichting over hoe bovengenoemde praktijkinstrumenten toe te passen en te implementeren.

1.5 | In tweede instantie: het opstellen van een curriculumvoorstel, gericht op praktische kennis met betrekking tot fair practice en ondernemerschap, en dit presenteren aan vakopleidingen.

2 | Draagvlak en communicatie

2.1 | De voorlopige voorstellen van de ketentafel voor commentaar voorleggen aan een breder ervaringspanel met werkverleners/opdrachtgevers en werkenden/opdrachtnemers uit alle betrokken geledingen.

2.2. | De voorlopige voorstellen van de ketentafel tevens voor reactie voorleggen aan een klankbordgroep bestaande uit financiers en extern deskundigen.

2.3. | Het benutten van vakspecifieke online en offline gremia, zoals festivals met bijeenkomsten van vertegenwoordigers uit het veld, voor de externe communicatie en gedachtewisseling over de ketentafel, haar bevindingen en (voorlopige) voorstellen.

2.4 | De definitieve voorstellen van de ketentafel voorzien van promotiemateriaal over digitale cultuur.

[Typ hier]

2.5. | De communicatiemiddelen van Platform ACCT inzetten om de voortgang, bevindingen en voorstellen van de ketentafel breder te verspreiden.

2.6. | Desgewenst aansprekende ambassadeurs inschakelen om het draagvlak voor de voorstellen van de ketentafel in de politiek en binnen de samenleving te vergroten.

Doelen middellange termijn (vanaf mei 2024):

3. Implementatie

Voor de implementatie van de gestelde doelen en de daarbij door de ketentafel gemaakte praktijkinstrumenten, zal er onder andere per relatie een uitwerking moeten komen. Daarbij kan om te beginnen gedacht worden aan de volgende uitwerkingen:

3.1 | Relatie werkverleners - werkenden | Het doen van concrete aanbevelingen door de ketentafel gericht op de implementatie van de praktijkinstrumenten door de werkverleners ten gunste van de werkenden. Bijvoorbeeld in de vorm van model-arbeidsovereenkomsten en -contracten voor opdrachten.

3.2. Relatie subsidiërende overheden/publieke fondsen - werkverleners en/of werkenden | Het formuleren van criteria die gelet op de ontwikkelde praktijkinstrumenten in de subsidievoorwaarden van de overheden en publieke fondsen zoveel mogelijk opgenomen zouden moeten worden. Te beginnen met het ministerie van OCW en het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie.

4. Borging en handhaving

4.1 | Met betrekking tot borging dienen voorstellen geformuleerd te worden over hoe de sociale dialoog tussen (organisaties van) werkenden en werkverleners na het eerste jaar van begeleiding vanuit Platform ACCT binnen de digitale cultuursector zelfstandig kan worden voortgezet. Te beginnen met het oog op de borging van de praktijkinstrumenten en waar mogelijk de inzet voor algemene verbetering van de arbeids- en contractvoorwaarden in wetgeving c.a.

4.2 | Met betrekking tot handhaving dienen de drie overheidslagen via het ministerie van OCW, het IPO en de VNG betrokken te worden. De uitwerking is nader te bepalen.